

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEÓ CATALÀ

Belles impressions

I, en el maig passat, l'ORFEÓ CATALÀ es deixà homenatjar pompósament; si jo vaig deixar que mon nom anés adjunt en dit homenatge amb privilegiat relleu, fou perquè vegérem que la forma donada pels generosos organitzadors a aquelles festes era la més adequada per engendrar entre tots els orfeons de Catalunya una coneixença mutua més íntima de la que fins adés ha existit entre nosaltres, germans d'una mateixa deria; fou perquè compreguérem com de totes aquelles solemnitats n'havia de surgir una consciència més clara del profund sentit del nostre ideal; fou perquè vegérem que d'aquell acte de generós afecte, que tota la nostra vida agraïrem, se n'havia d'expandir una joia, un estímul, una força que indefectiblement havia d'ésser motiu de progrés, perfecció i creixença del modern art coral de Catalunya, d'aquesta obra que és escola, no solament del més verament noble, sincer i nostrat art musical, sinó també escola de patriotisme, de fe i d'amor per a tothom i per a tot el que més ennobleix i dignifica l'esperit.

Tot just passats tres mesos d'aquella diada memorable, podem ja constatar que no anàvem enganyats en aquelles esperances i pressentiments. Jo mateix, aquest estiu, he estat testimoni de la influència benèfica i encoratjadora, de la germanor i estímul, de la nova vida que d'aquella festa del cant s'ha després endins l'esperit dels orfeons germans nostres.

Passarem per alt el concert de germanor que celebraren l'*Orfeó Gracienc* i l'*Orfeó Bar-*

celonès en l'estatge del primer. Les dues entitats, tan conegudes i estimades nostres, no ens sorprengueren en son acte que fou l'anunci de l'auba gentil i lluminosa que després, en recents diades ens ha alegrat l'esperit. Els mestres Balcells i Gibert i Camins, els companys i amics nostres estimats, el viuen tan a fons el sentit del nostre ideal; les dues entitats són tan antigues i meritíssimes, que no ens sorprenen en llurs actes sempre tan preuats. L'*Orfeó Gracienc*, amb el seu mestre incansable i inspirat, no para mai en manifestacions d'un alt sentit artístic cultural, i ja abans de la gran diada dels orfeons havia organitzat festes de germanor amb algún orfeó de fora Barcelona; l'*Orfeó Barcelonès* està en període de nova renaixença, sota la direcció del seu jove mestre, un dels més dignes i conscients de la gran obra; i creiem que bentost ens donarà una bella manifestació, que serà la primera d'una nova serie d'èxits per la nostra entitat germana.

Però avui volem parlar d'orfeons més desconeguts, més allunyats de la cultural ciutat barcelonina; orfeons, la major part d'ells de recent constitució, o de recent transformació de chorals d'homes a la usança antiga, en chors mixtes a la usança moderna, en els quals el repertori, l'estil i la constitució interna ha pres unes tan noves i complexes maneres.

El dia 5 d'agost se celebrà, a Sant Feliu de Torelló, una hermosa festa choral per l'*Orfeó Vigatà*, que dirigeix Mn. Miquel Rovira, i l'*Orfeó Cirvianum* de la sobredita població. Fou, com deien els programes, una Festa de Germanor que les dues entitats celebraven a l'escalf de l'entusiasme que guardaven de la gran diada dels orfeons del 27 de maig. Hi hagué festa religiosa al matí, en l'ermita de Rocaprebera, on el cant popular religiós es fonia escaientment amb la olor de la pineda que envolta la capella, enlairada sobre un puig dominador. Hi hagué ensaig dels dos orfeons preparant el concert de la tarde, ensaig i concert que se celebrà en una gran quadra de fàbrica, com simbolitzant la força espiritual i material que vigoritza i fa completa la nostra Renaixensa. El concert fou una joia per a tothom: L'*Orfeó Vigatà*, com germà major, cantà ell sol la primera i tercera part del programa, i demostrà qualitats excel·lents d'emissió de veu, d'ajust i de matisos. Mossèn Rovira, des de molt jovenet, es dedica al cant choral. Fa molts anys que el vegérem dirigir, en una forada, en ple Montseny, a una colla de companys seminaristes de Vich, i ja llavors poguérem endevinar la intel·ligència i el temperament que l'han fet un dels bons mestres del nostre art choral. Son *Orfeó Vigatà* té aquelles qualitats essencials que avaloren les nostres entitats més preuades.

Mes la nostra sorpresa fou major quan sentírem el conjunt de les dues corporacions germanes. Cantaren una porció de peces, en les quals alternaven els diferents genres, des de vigorós al delicat, ben fos de sonoritat i amb entonació notable. L'*Orfeó Cirvianum* fusionant-se completament amb el *Vigatà* demostrà ses belles qualitats i que pot sortir amb

valentia de la vida humil i modesta que porta. A son mestre, D. Ramón Reig, al felicitar-lo, li recomanem no minvi son entusiasme, ja que son orfeó porta tan bona orientació i qualitats tan remarcables.

Diferent caràcter tingué la manifestació choral celebrada a Manresa el dia 2 de setembre. Iniciat i protegit per una casa comercial que sab ajuntar la propaganda propia amb les valors artístiques i culturals, alentat i ajudat per personalitats de relleu de la ciutat venerable, el benemèrit *Orfeó Manresà* orientà i organitzà un concurs d'orfeons de la comarca del Bages. Quan l'amic i company Pecanins em notificà la nova no poguí menys d'arrugar les celles. Tothom sab que els concursos són un niu d'enuigs, de malvolences i gelosies; essent l'obra dels orfeons a Catalunya obra d'amor i germanor, no són, doncs, gaire indicades aquestes classes de manifestacions, les quals, aplicades al nostre camp artístic popular, són perilloses de portar-hi malestrugances. Però la cosa no podia anar endarrera, ni donades les circumstancies hi havia manera de donar-hi altra orientació més saludable. A més, l'*Orfeó Manresà* ja prengué cura de donar-hi tot un caràcter més aviat de germanor que de lluita. Jo, per ma part, vaig procurar, presidint el jurat i parlant als orfeonistes, asserenar l'ambient i enlairar el cor de tots cap a les regions de l'Ideal. Tot anà en pau, gracies a Déu, i a més, tinguérem el goig d'escoltar entitats chorals ben remarcables, de compulsar una orientació seriosa en aquelles agrupacions, les quals són totes ben novelles.

Els jurats han de classificar i assenyalar ordre de mèrits per a donar els premis oferts, i és veritat que hi ha mèrits essencials que estableixen categories entre les més preuades entitats artístiques; però és cert, també, que en certes circumstancies, és enutjós l'haver d'establir-les; i en aquestes circumstancies ens trobem a l'hora present amb les nostres institucions chorals. Aquesta obra és tan social i patriòtica com artística; ho és tot, fos en una sola cosa, en el cant; cant que és expressió d'una fe, d'un amor, d'una força irresistible que ens sentim adins; aquesta fe, aquest amor, aquesta força ens agermana i és la valor essencial de cada agrupació. Si entre nosaltres sortís un chor que fos una meravella de perfecció artística mai sentida, però que no portés aquesta fe i aquest amor, que fos indiferent per a Catalunya i sa poixança, aquest chor, aquesta meravella artística, la rebutjaríem com a germana borda, perquè l'hi faltaria l'ànima que a nosaltres ens agermana i ens fa ésser el que som.

A Manresa, els membres del Jurat, amb un sol criteri, establírem categories perquè llavors eren imprescindibles, i ho férem amb gran cura en sospesar els mèrits artístics més essencials; però, ara, jo no sé fer altra distinció que la que fa un pare envers als seus fills: que si li pregunten quin és el més maco, queda parat i no sab pas què respondre; perquè

si un té una gracia, l'altre en té una altra; i si una l'hi roba el cor, l'altra li roba la voluntat, i més si a tots els veu amb la voluntat recta i noble servint una bona causa. Així jo, ara, sols diré que tots els chors que es presentaren en el concurs tenien en el cantar la força de l'entusiasme i de la fe que són la nostra real valor intrínseca. L'orfeó *La Unió de Pont de Vilumara* i l'*Armonia Navarclina* cantaren amb un ajust notable; l'*Orfeó Surienc* féu unes fineses de sentiment que ens enamoraren; les soprans cantaren certa melodia amb una gracia exquisida; les veus són ben timbrades i el conjunt ben agradable. La *Formiga*, de Castellbell i Vilà, ens sorprengué per la perfecció en què cantà; per l'afinació, bella emissió i equilibri, sentiment i bon gust; no són moltes veus, però formen un conjunt verament artístic. L'*Orfeó Sallentí*, ben nodrit de veus, potent i ajustat, té condicions remarcables que estem segurs el faràn aviat sobressortir entre els notables de la terra.

La impressió general que ens produïren els orfeons de la comarca del Bages fou, doncs, excel·lent. Sens dubte que tots ells reben la influencia de l'*Orfeó Manresà*, el capitost i més antic d'aquella regió, i un dels més meritíssims de tot Catalunya. L'èxit del concurs de Manresa es deu a l'*Orfeó Manresà*, no solament perquè en fou l'organitzador, sinó també perquè ell ha estat el model i l'exemple viu de les entitats comarcals, germanes seves, que tan de relleu donaren al concurs. En aquella mateixa diada tinguérem el goig de sentir-lo en son propi local, i ens férem càrrec de son progrés ascendent, de la disciplina completa i de les interpretacions ben característiques i sinceres del seu mestre Pecanins. El mestre amic, i algú company seu de Junta, ens explicaren el funcionament dels assaigs i classes de solfeig; nosaltres ens fem un deure de justícia publicant la curiosa organització de l'ensenyament dels cantaires manresans, ja que dit ensenyament és complet per a tots, constant i lògic. És una característica d'aquesta entitat el que l'ensenyament de solfeig prengui tanta o més importància que les mateixes tasques del chor, degut sens dubte a què l'*Orfeó Manresà* està adherit i fa vida comuna amb el *Conservatori* de la població. Serveixi d'exemple aquesta característica als orfeons que desquiden fins l'ensenyament elemental del solfeig en llurs choristes. L'entitat coral que no compti amb cantaires solfistes, gaire bé no mereix el nom d'orfeó.

L'última impressió que tinguérem l'estiu passat, fou també verament satisfactoria; ens la donà l'*Orfeó Nova Tàrraga*, en sa ciutat mateixa, el dia 9 de setembre, en la celebració de la benedicció de la seva hermosa senyera. És un orfeó que té cosa d'un any i mig de vida, i canta ja un repertori escullit i d'una manera molt notable. Amb aquest poc temps, el seu mestre, el benemèrit Josep Güell, ha fet el miracle de fer cantar coses tan delicades com el *D. Joàn* i *D. Ramón*, d'En Pedrell, motets de Palestrina, i chorals de Bach. És cosa que sols s'explica coneixent la intel·ligència i entusiasme de dit mestre, ver temperament

d'artista. La festa fou completa. Al matí, una gran gentada omplia la iglesia parroquial, on se celebrà la cerimonia de la benedicció de la senyera. La població de Tàrraga, que als començos de l'*Orfeó* sols tenia indiferencia i gaire bé menyspreu per a ell, per fi s'ha entregat amb amor i entusiasme a aquesta bella colla de cantaires; els bells cants, com sempre, han trencat el glaç de la prosa egoista de la gent morta a l'ideal. Durant la missa, l'*Orfeó* cantà un *Gloria* gregorià, dos chorals de Bach i un *Adoramus* de Palestrina. Aquest últim motet el cantà admirablement: bona entonació, bell timbre, bon estil i gran unció.

A la nit, el concert fou esplendorós, per la gentada que omplia a vessar la gran sala del *Patronat de Sant Jordi*, per l'execució cuidada sempre, en certes peces admirable, per l'entusiasme que vibrava en l'ambient.

Una de les belles qualitats d'aquest *Orfeó* és el saber guardar en el cant la fonètica de la comarca pròpia; resulta d'una gran frescor i d'una gracia ben escaient, sobretot en les cançons populars cantades al uníson. Encara em dura el record d'aquella manera de cantar les noies el tan bell

Adeu clavell morenet,
florit a la matinada.

de la *Cançó del Lladre*, que amb la fonètica clara i manyaga de l'Urgell tenia un encís cor-prenedor.

Aquestes belles impressions, rebudes gaire bé seguidament en un breu espai de temps, ens han fet evident el bé que féu la Festa dels Orfeons a les nostres entitats germanes. Fou verament, un estímul, un encoratjament, resultant de l'evidencia que tinguérem tots de la valor transcendent de la nostra obra. La forma que prengué la festa sota la direcció dels seus nobles organitzadors, ens donà el model a seguir perquè l'estímul, perfecció i germanor creixi entre nosaltres, fent-nos forts en la unitat del nostre ideal. Els festivals comarcals són la bella conseqüència de la gran festa; ells s'han iniciat ja en l'estiu passat i sabem que se'n preparen de més complets i ben organitzats per a temps pròxim. Bella esperança! Avant i fora!

LLUÍS MILLET

Setembre, 1917

Parlament

Llegit pel mestre Lluís Millet, en el Festival-concurs d'orfeons del Bages, celebrat en el *Teatre Nou*, de Manresa, el dia 2 del prop-passat setembre

ESTIMATS CANTAIREs:

ABANS de començar aquesta Festa, que porta frisança a vostres cors, permeteu-me que us parli; primerament, per a saludar-vos, per a expressar-vos l'amor, el profund afecte que sento envers vosaltres; després, per a retraure el nostre ideal, que fa vibrants els nostres cants, que els entona i enllumena, que els fa dolços i enèrgics com esperonats per una gran flama de l'esperit; perquè així, si l'ideal que ens agermana a tots en el cant de Catalunya es fa llum en vostra pensa i escalf en vostre cor, si la noblesa de nostra deria s'us redreça tota encesa en vostra ànima, anireu a la noble lluita que en aquest lloc us ha congregat, amb un coratge i una serenor que serà d'una eficàcia resplendent per al vostre mutu progrés en el fort i dolç cant coral de la terra nostra.

Els homes fem coses altes i baixes, preuades i menys dignes, segons si aquestes coses són influïdes per l'esperit, o més aviat per la materia. Ja ho diuen els savis que l'home és un petit món; i ja sabem que en un món hi ha de tot, des del florir dels arbres i dels estels, fins a la negror horrible dels abims; des de les salutíferes aigües marines, fins a les pestilents aigües que no corren. Però la dignitat de l'home està en tenir aquest el seu món en ordre i harmonia, en fer ús de la llibertat per a fer florir flors i estrelles en son pensament, per a no deixar que s'enllotin i que es corrompin les aigües dels seus amors i afeccions.

Quan això l'home aconsegueix, quan tenim fermada la natura baixa i l'esperit domina en aquest nostre petit món, llavors ens sentim en plenitud d'ésser, recobrem la memoria de l'excelsitud del nostre origen, una harmonia ens breça, i floreix en la nostra boca una cançó, un esplai, expressió de nostra noble alegria. Aquesta cançó de tirat tan digne, aquest cant, fill de l'equilibri entre cos i ànima, el canten tots els orfeons de Catalunya, el canteu vosaltres, cantaires de la comarca del Bages.

Per això jo us saludo, homes, noies i nois que teniu la cançó a punt d'esclatar en vostres llavis; per això jo sento dins mon cor un profund afecte i estimació per a vosaltres,

rossinyols d'aquesta encontrada, perquè vosaltres sou una alegria, una bondat voleiadora, una força espiritual, la més bella i galana que dels homes surt enfora.

És una alegria per a mi trobar-me avui entre vosaltres; perquè en vosaltres veig els mateixos meus amors, perquè en vosaltres he de sentir avui com un ressò del que allí baix, a Barcelona, començarem fa vint-i-sis anys uns quants joves aimadors de la bella música i de la gentil patria nostra.

Salut, belles donzelles, salut, joves ardits! Ço que començarem uns pocs allí, prop la mar salada, aquell cant de juvenesa dedicat a la Patria, a la Fe i a l'Amor, s'ha anat estenent per tota la terra nostra; i el pla i la muntanya canten la mateixa tonada que nosaltres començarem, mig inconscients del que fèiem.

De la ciutat dels comtes ha pujat el cant aquí, a l'alta Catalunya; i jo estic segur que de tots vosaltres ha de sortir un cant de fortalesa més enèrgic, un cant d'una gracia més austera, un estil d'una austeritat més franca i catalana.

La noble Manresa ha d'estar joiosa avui de tenir en son si tots els cantaires de la seva comarca, tota la joventut musical de l'encontrada, tota l'alegria d'aquestes muntanyes i plans. Jo us en felicito a tots, nobles manresans; jo, de cor us saludo, orfeons de la comarca.

Però la Festa d'avui té un caràcter especial, un caràcter de germanor i de lluita a la vegada. Germanor i lluita; com lligar aquests dos mots tan oposats de sentit? Germanor vol dir unió, amor; lluita significa contraposició, brega d'uns contra d'altres, del que n'ha de resultar vençuts i vencedors.

¿Com atènyer, doncs, la dolça harmonia en aquest acte que estem a punt de celebrar, si la idea fonamental dels que l'han organitzat està formada per dos conceptes tan antitètics?

No obstant, amics meus, cal dir que la vida de l'home sobre la terra no fóra possible sense l'amor i sense la lluita. Sense la lluita, on fóra el progrés, on la perfecció? Sense l'amor, com viuríem? A la unitat, a la cohesió que ordena i fa possible el viure, com hi esdevindríem?

Cal amor i lluita sempre; i qui no sab lluitar i no sab estimar, no és pas digne d'ésser home.

Solament és precís entendre que cal lluitar sempre contra el mal i cal estimar sempre el bé. Es pot dir que una cosa depèn de l'altra, que el que semblava una contradicció no era res més que una conseqüència; perquè no té amor al bé qui no lluita contra el mal, i no brega contra el mal qui no està enamorat del bé.

Quin és el nostre bé? En què consisteix el mal nostre, estimats cantaires del Bages?

Si entenem ben bé això, estarem sempre segurs del nostre progrés per al bé de la nostra Patria; fem ço que fem : siguin Festivals, siguin Concursos, siguin Festes de Germanor, sempre resultarà un pas endavant cap al nostre Ideal, aquest Ideal que ha d'ésser el nord de tots els nostres afanys i treballs.

Cantar per a cantar és una pobre feina, com menjar per a menjar fa golafre. Un vaixell navegant veles inflades pel mig dels grans mars, no sabent cap on fa via, és cosa incompreensible; un vianant que gambegi per serres i plans, dies i dies, sense saber on fa cap, és cosa que s'atribuirà a un boig, a un maniàtic, però no a una persona de sà judici.

Nosaltres no cantem pas per cantar, i sabem bé on anem per aquest camí de les canuries.

Tots ho sabeu vosaltres, n'estic segur, però cal recordar-ho en aquests moments, per a asserenar i vigoritzar noblement aquesta Festa.

Nosaltres cantem perquè tenim amor; amor a la Veritat, amor a la Bondat, amor a la Bellesa. Per amor a la Veritat, som sincers i no disfressem nostra natura; som catalans i catalans volem ésser. És el nostre element aquesta terra nostra, i en ell volem viure, perquè d'ell havem nascut i en ell pastura nostre cos i nostre esperit. Renegar de la terra, és renegar de sí mateix, de la mare i fins de Déu; perquè no som nosaltres que ens havem fet catalans, sinó Déu, que així ho ha volgut. Aquesta fisonomia no ens l'havem triada; aquesta parla, nostra natura l'ha portada, i tot això que és nostre, ben nostre, perquè tot el que ens volta i nosaltres fem una sola cosa, tot això, ho estimem com ésser del nostre ésser.

Amor a la Bondat! Santa paraula! Tothom vol ésser bo en el món. Si a un lladre li diuen dolent, s'enfada. Però els homes canviem el sentit de les paraules segons convé al nostre egoisme. La Bondat creada pels homes, ara és blanca, ara és vermella. Els homes som petits, però atrevits i la cosa més santa i bona l'espatllem amb les nostres mans barroeres. La blancura de la neu en el cel és congelada, la santa i pura bondat del cel és devallada. La moral, si no ve de Déu, per què l'havem de respectar? No hi ha home sobre home, si Déu no està sobre de tots. No hi ha llei sense jerarquia, i aquesta no existeix sense la suprema de Déu. Per això cantem la Fe, guardadora de la bondat més pura, dignificadora de la nostra feble natura pecadora, deu de consol per a l'esperit, d'esperança lluminosa per a l'ànima atribulada, llum de la pensa, far del més enllà de la vida.

Amor a la Bellesa! Si no la tinguéssim, com cantaríem? De les coses belles del món, en sabem cap de més bonica que el cant? I fixe'u-se bé que dic del cant, no de la música, perquè el cant és música, però no tota música és cant; perquè al dir cant, vull dir cant d'home, veu commoguda i encelada, vessanta d'emoció en la melodia

És veritat que la bellesa per la vista tothom l'entén, que davant d'una flor la vista s'hi recreia; que la verdor dels camps ens refresca l'esperit i ens alegra; que la immensitat blavosa del mar ens magnifica l'ànima; que una nit estrellada ens suspèn el neguit dels sentits i ens porta una harmonia inefable, com si ens desprenguéssim de la terra i amunt voléssim lluminosos; veritablement, això és sensació profunda de bellesa. Però el cant ens somou més endintre i ens desperta una emoció més viva i més misteriosa alhora. És cosa més íntima i més humana. La bellesa es fa carn dintre nosaltres mateixos. Quan l'home canta, té l'ànima feta bellesa, i els sentits n'estàn també presos en aquest encantament de la bellesa; i la carn vibra en harmonia amb l'esperit, i el cant és cos i ànima com l'home mateix que el crea, i sia riure, sia plor, té un fons d'amorositat, una intensitat de vida, una llum sense claror, una evidència íntima, una subtilesa d'emoció com mai té la bellesa en les altres formes en les quals s'indumenta.

És veritat que la paraula per sí sola és cosa bella, sobretot si està ordenada pel ritme i per la rima, encara que dits elements ja són musicals per essència; però, així i tot, quan de sobte la paraula, per més bella que sia, s'entona i comença a convertir-se en cant, llavors tenim la impressió de veure un ocell encelar-se en bella volada, després d'haver caminat totxement per terra.

Heu's aquí el nostre bé : l'amor, el sentiment de la bellesa ordenat per l'amor a la Veritat i per l'amor a la Bondat; amors que ens porten a ésser bons catalans, a guardar la Fe dels avis i a conrear amb deliri el cant, en sa forma més humil potser, però també la més potent i democràtica, la més sincera i fecunda, en la forma del cant coral popular. Cant on hi caben xics i grans, homes i dones, nois i noies, tota la família catalana; perquè els sentiments que expansionem, a tots pertanyen, a tots dignifiquen, per a tots són fortalesa i alegria. Aquest és el nostre tresor i el nostre Ideal. Però l'Ideal no té límits, és infinit, i per això volem que aquesta bella cosa que tot just comencem, arrelti tant en la nostra terra que no s'acabi mai, i que per tot Catalunya s'estengui; que no hi hagi ciutat, poble, ni vilatge que no canti dignament el cant sortit de la nostra ànima; que aquest s'afini i perfeccioni, com volem s'afini i perfeccioni l'esperit de Catalunya. Però per a atènyer aquest bell Ideal, cal lluitar contra els obstacles, cal vèncer el mal. I el mal no cregueu sigui un ésser fora de nosaltres, no; el mal està en nosaltres mateixos. Havem de vèncer l'egoisme, l'amor propi, la peresa; tot ço que ens fa raquítics i miserables. Havem d'amar el sacrifici, que les grans idees, les nobles causes, del sacrifici viuen. Havem d'ésser enèrgics, tots, per a cercar la perfecció, i alhora amorosos per a reconèixer-la i estimar-la, àdhuc la vegem en qui amor no ens tingui.

Així, vosaltres, orfeons que m'escolteu, feu bé en aquest moment d'estar frisosos per a

la lluita; feu bé cada u de voler ésser el primer i més perfecte de la colla; cal energia per a combatre. Però no oblideu la finalitat suprema, no oblideu l'Ideal que ens ha donat vida. Unteu l'energia amb els sants olis de l'amor: qui això faci, cantarà millor que els altres, el cant sortirà més ple d'emoció i vencerà més els cors dels que escoltin. A l'escoltar-vos els uns als altres, no us busqueu els defectes, sinó les qualitats; no hi ha ningú en el món que Déu no li hagi fet una gràcia. No hi ha en el món ésser humil, que d'ell no poguem aprendre alguna cosa. Jo, per la meua part, haig de dir que moltes vegades he après coses belles d'orfeons de poc nom i gairebé desconeguts, i fins de senzills coristes meus, estant en assaig, he après a voltes un petit detall individual d'interpretació, d'emoció, que m'ha orientat per corregir el meu criteri. Doneu tots el que pugueu; lluiteu tots per a vèncer als altres; però un cop passada la lluita, quedeu tots plens de joia, perquè ja haureu complert amb l'Ideal. Si trobeu que un altre orfeó ho ha fet més bé que el propi, millor; perquè llavors haureu trobat ocasió d'aprendre quelcom, i l'obra comuna se'n sentirà més enfortida.

Ja sé que em direu, que tant desprendiment és gairebé impossible, que tanta puresa d'intenció no es troba en home. I jo us diré que teniu molta raó, amics; però, ¿no és veritat que si això sempre aconseguíssim, la força de la nostra obra fóra meravellosa i assegurada per sempre la seva durada i eficàcia? ¿No és veritat que si d'aquest Festival-concurs no en surten agrors sinó amors, no en surten gelos sinó germanor, no és veritat que la vostra bella comarca del Bages en surtirà radiosa de glòria? Perquè de la data d'avui n'eixiràn uns aplecs corals esplendorosos; s'augmentaràn els orfeons en tot aquest tros de terra catalana; i tots tindreu una sola veu per a unir-vos quan convinga, i l'amor i l'alegria floriràn en tot cor i en tota ànima.

Oh, llavors, com la glòria de l'*Orfeó Manresà* serà immensa d'haver organitzat aquest concurs! Glòria sobre glòria, perquè aquest, el vostre veterà en el cant, prou llores porta guanyats en la dignificació del coral de la terra. Jo, aquí, davant de vosaltres, cantaires, davant d'aquesta nombrosa representació de tot Manresa i sa comarca, jo li faig acatament com a un dels orfeons més fermes i distingits de tota la nostra terra; i a son cabdill brau i ardit, el mestre Pecanins, el bon amic, jo el felicito i remercio en nom de la nostra bella causa. Però la glòria de l'*Orfeó Manresà* i la del seu mestre, com creixeria, si d'avui endavant Manresa fos la gran plaça on tota veu cantaire de la comarca fes sentir un sol gran cant, com fóra un gran exemple per a tot Catalunya!

I als generosos donadors dels premis, els que han portat els cabals per a poder realitzar la Festa, ¡quina glòria més llegendària els tocaria, per haver donat ocasió a la gran flamarada artística patriòtica!

¿No és veritat, amics cantaires, que tot ço que acabo de dir us aixeca els cors, i que el

que menys penseu en aquests moments és en la gloria propia de cada orfeó, sinó que sols us sentiui vibrants per a cantar, per a donar gloria a aquest tros de terra dels vostres amors, i en glorificar la nostra Catalunya, la Catalunya de tots, la mare nostra?

Canteu, doncs, amics meus, canteu tots amb vibrant inspiració. Feu-ho tots millor un que l'altre. Que el sant amor inflami els vostres cants, i que aquests siguin el segell d'una santa germanor entre vosaltres, per a gloria de la comarca del Bages, per a gloria de Catalunya!

LLUÍS MILLET

La Cançó

A cançó és cor lleuger cantant, cor humil a la gracia de la Bellesa; és amor fruit, és amor penant; és el creure i l'estimar en cadença harmoniosa; és bonesa voladora d'ànima d'home, que vibra com-moguda al compàs de la natura i d'ella en pren la sentor, la llum i el regust fort i dolcíssim.

La cançó és l'esclat d'una fe profunda, l'esplai del goig posseït, el sospir pel goig enyorat. La cançó és la flor de juvenesa de tot el bell art dels homes; n'és la flor més humil i la més excelsa: és l'expressió primera d'una ànima plena.

La cançó del poble és la vera cançó, és la verament humil plena de gracia, l'engendrada en virginitat per obra de l'Esperit Bellesa; és única en veritat graciosa, inconfundible. Qui no la reconeixi no té sentits per a la bellesa. Ella, la cançó més humil, es dona a tothom qui senzill sigui, a tothom a qui el totxe orgull no amuci. La cançó del poble és la deu fresca i regalada de tota música, de tot cant d'home. L'artista que en aquesta font begui, no caurà mai en la mentida de l'art bordissenc, sense ales.

LLUÍS MILLET

Del Programa de l'onzè concert organitzat el passat curs per l'Associació de música «da Camera».

Lletjors

Per a T. F.

RA, això, en un salonet barceloní. Els mobles eren vells, plens de records. Arreu, retrats d'algún parent, d'algún amic, d'algún dels nins que al nostre entorn jugaven... L'ambient era sanitós, gaire bé auster. Hom es trobava (bé prou que es veia!), entre *bona gent*. Els nins, doncs, jugaven a l'entorn nostre. Que bé reien i que bé jugaven!

La mare digué a la menudeta (com les mares han dit, diuen i diràn sempre, ben tendrament, a les menudetes): «— Recita aquella *dècima*!» La nena, aixerrida, no es féu pregar. Recità, doncs, la *dècima* (endreçada al *papà*) i fins l'animà, l'acompanyà (amb *mètrica* bastant lliure!) mitjançant els seus braços i les seves mans tendrívoles... Riallera, s'esmunyí, després, d'entre nosaltres i fugí saltant, corrent... i omplenant, doncs, la cambra, de remor dolça i d'alegria. La mare l'atrapà, la *cassà gaire bé al vol!* «— Ara la cançó», digué. I, adreçant-se a nosaltres: «— Ja veuràn que bé cantà!» «— Apa, menuda, — afegí — apa, canta la cançó!»

I ens apressàrem a escoltar. Oferírem, en efecte, a la diminuta artista, l'homenatge sincer de la nostra atenció. Sa veu ben tendra ens semblarà — ens diguérem — una deu viva de sons fresquívols. Tot — pensàvem — quedarà ennoblit, purificat, al passar pels menuts llavis. «— Canta, canta, petita, — diguérem, doncs, també: — Cantà!»

I allò innocent, allò tendrívol, allò menut cantà.

Oh! la cosa lletja, la cosa horrible! ¿Com, del *music-hall*, la cançó immunda, la cançó impura, anà a fixar-se, pobreta amiga, en ton cervell? En ton cervell que hom creia verge, precisament, d'*aquelles* coses!...

Mentre l'infant cantava, els *papàs* reien. Quan hagué terminat, ambdós digueren: «— Ara l'*altra*!»

* * *

El Codi penal és, decididament, incomplet. Caldria, tant mateix, intentar completar-lo.

F. LLIURAT

Catalunya

BARCELONA

APLEC DE LA SARDANA. — Aquesta simpàtica festa, instaurada fa deu anys per uns quants aficionats a la dansa nacional, ha anat prenent bella ufana, i avui és ja esperada amb goig per tots els aimants de les coses ben nostres. Enguany va celebrar-se el diumenge, 16 de setembre, tenint efecte en l'esplèndida enconstrada de Vallvidrera, com de costum, i l'animació que hi regnà superà, encara, a la dels anys anteriors. Per a tals festes, els nostres músics, apassionats per la sardana, no deixen de contribuir a llur encís, oferint alguna nova producció que els sardanistes reben sempre amb manifesta alegria. És per això que hi volem dedicar aquest record, esmentant les noves dances que per la cobla *La Principal*, de Cassà de la Selva, s'executaren en la festa d'enguany. Elles foren: *Niu d'amor*, de C. Soler; *Dalt la muntanya*, de Molas; *Remembrança*, de M. Serra; *Camperola*, de F. d'A. Font; *La Mainadera*, de Guiteras, i *En Ciset*, d'Enric Morera. Aquesta darrera va ésser la més aplaudida i celebrada.

Al vespre, hi hagué belles cantades a l'espaiós estatge dels *Dependents del Comerç i de la Indústria*, consagrades totes a la nostra música. L'*Orfeó Gracienc* interpretà, amb el bon seny i l'entusiasme que caracteritza la bona tasca dels seus cantors, boniques cançons populars, seguides de l'estrena de l'*Himne a nostra parla*, d'En Guimerà i En Morera. Junt amb l'esmentada cobla de Cassà de la Selva, l'*Orfeó Gracienc* interpretà, encara, dues sardanes dels mestres Morera i Balcells, que el públic rebé amb grans aplaudiments: coronant l'èxit de la nit l'audició de l'*Himne de l'arbre fruïter*, el solo del qual desempenyà amb inimitable perfecció l'eminent tenor català Francisco Viñas. Aquest gran artista, per a correspondre a l'entusiasme que la predita composició causà a l'auditori, no abandonà son lloc, i, una darrera l'altra, seguí cantant noves peces, acompanyat al piano per la seva filla Na Mercè, entre les quals recordem haver-n'hi dues originals del germà del tenor, Mn. Marià Viñas, i altres d'En Joan Gay i En Joan Manén. El pianista N. A. Laporta tocà també alguna interessant producció.

Així terminà la magnífica jornada en honor de la nostra dansa nacional i de la nostra música, la repetició de la qual desitgem vagi sempre creixent en esplendor.

ATENEU EMPORDANÈS. — Viu plaer ens proporcionà l'audició de sardanes donada per la coneguda cobla *La Principal*, de La Bisbal, el dia 13 del mes que som, en l'*Ateneu Empordanès*. Oïrem les següents sardanes: *Empordà*, Morera; *Gloria*, Mercader; *La Rosada*, Garreta; *La Mel*, Soler; *La Primavera*, Tano; *Per tu ploro*, Pep Ventura; *Lluny de ma terra*, Juncà; *Davant la Verge*, Morera; *Jovenívola*, Gratacós. En gaire bé totes hi trobarem qualitats. Ens

interessaren, però, sobretot, les compostes pels mestres Garreta, Morera i Juncà. *La Rosada*, d'En Garreta, és exquisidíssima, com la majoria de pàgines del ben delicat compositor empordanès. Revela la mà d'un músic expert, que és, a més, ver artista. Ens fóra grat sentir-la de bell nou. La intitulada *Davant la Verge*, d'En Morera, es saborosíssima. Té força caràcter i és fins descriptiva. És una de les bones pàgines que coneixem del talentós autor de *Titaina*. La sardana ja esmentada d'En Juncà ens agradà també força. Està escrita amb traça, i fa olor, a més, de cosa nostra.

Ja no cal dir que un cop més ens deixàrem impressionar per la música franca i sanitària del nostre Pep Ventura. Son *Per tu ploro* no es marceix pas...

La Principal, de La Bisbal, executà les susdites sardanes amb tota cura. Heu's aquí una cobla absolutament perfecte. Admiràrem, pel damunt de tot, la fe amb què diuen els músics que la componen, les boniques i ben característiques sardanes. *La Principal*, de La Bisbal, és, certament, una de les millors i més simpàtiques cobles de la nostra terra.

Vida musical dels orfeons de Catalunya*

Programes dels concerts efectuats

SCHOLA CANTORUM DE LA PIA UNIÓ DE SANT MIQUEL ARCÀNGEL. Mestre director : Antoni Pérez Moya. 16 de setembre (Badalona). — *A nostra bandera*, Pérez; *El Cant de la Senyera*, Millet; *El Dimoni escuat*, Cumellas-Ribó; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *La Gata i en Balitre*, Pujol; *Els Tres tambors*, Lambert; *Sant Joan i Sant Ramon*, Pérez; *Regina cæli lætare*, Aichinger; *Caligaverunt oculi mei*, Victoria; *Ocellada*, Jannequin; *Himne a la Mare de Déu de Montserrat*, Pérez; *La Patria nova*, Grieg.

ORFEÓ CIRVIANUM, de Torelló. 17 de setembre. — *Himne a la Senyera*, Reig; *Sota de l'olm*, Morera; *L'Emigrant*, Vives; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *Brindis*, Mozart; *La Presó de Lleida*, Cumellas-Ribó; *Nit de vetlla* (popular); *La Cançó nostra*, Morera; *Els Tres tambors*, Lambert; *Barcarola*, Reig; *Cançó del borratxo*, Cogul; *Primavera eterna*, Morera; *El Mestre*, Pecanins; *El Cant de la Senyera*, Millet.

ORFEÓ DE BEGAS. Mestre director : Josep Lapeyra. 23 de setembre. — *El Cant de la Senyera*, Millet; *L'Arbre sagrat*, Morera; *Vida amorosa d'una dona*, Schumann (per la Srta. Es-

* En aquesta secció donarem compte, amb gust, de tots els programes que se'ns envien dels concerts efectuats pels orfeons de Catalunya.

querdo, de l'ORFEÓ CATALÀ); *Nit de vetlla* (popular); *Kyrie* de la missa *Fons bonitatis* (gregorià); *Sant Ramón*, *Sota de l'olm*, i *L'Empordà*, Morera; *Gloria* de la missa *Fons bonitatis* (gregorià); *De les patries que hi ha al món* i *El Cant dels ocells*, Millet, i *Maria de Magdala*, Lapeyra (per la Srta. Esquerdo); *Choral*, Bach; *L'Hereu Riera*, Cumellas-Ribó; *La Patria nova*, Grieg; *Els Segadors*, Lapeyra. Amb la cooperació de la pianista Sra. Miralles de Monteys.

ORFEÓ PATRIA, de Molins de Rei. Mestre director : Miquel Blanc. 29 de setembre. — *Himne a la Senyera*, Blanc; *L'Hereu Riera*, Cumellas-Ribó; *La Gata i en Belitre*, Pujol; *Arbres i Flors* i *Calma de nit*, Saint Saëns; *Himne de l'arbre fruïter*, Morera; *Nit de vetlla* (popular); *Vols dir-me, amor...*, Dowland; *La Sileta*, Cumellas-Ribó; *La Verema*, Lassus. *Cant a l'alosa*, Mendelssohn; *El Rossinyol*, Mas i Serracant; *Cançó de Nadal*, Romeu; *Cançó de Nadal*, Pérez Moya; *Ave verum*, Mozart; *La Filadora*, Mas i Serracant; *Les Campanes de Talló*, Blanch; *Els Tres tambors*, Lambert; *El Cant de la Senyera*, Millet.

ORFEÓ BERGADÀ, de Gironella. 30 de setembre. — *Himne de l'Orfeó Bergadà*, Miró; *Cançó de Nadal*, Pérez; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *Himne de l'arbre fruïter*, Morera; *Els Tres tambors*, Lambert; *A Gironella*, Miró; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *Himne de la Coronació*, Ribera; *L'Hereu Riera*, Cumellas; *L'Emigrant*, Vives; *El Dimoni escuat*, Cumellas; *El Pardal*, Pérez; *La Cançó nostra*, Morera; *El Cant de la Senyera*, Millet.

La secció de Gimnàstica rítmica, sota la direcció de la professora Na Jacinta Ferrer, executà les següents cançons : *Tot petitet*, *Salta, salta cavallet*, *Bell nin*, *Anant a la muntanya*, *Vano meu*, *t'estimo molt* i *El Faldellí*.

ORFEÓ TARRAGONÍ. Mestre director : Josep Gols. 5 d'octubre. Amb la cooperació de la pianista Na Mercè Roses de Rigalt. — *Himne a la Senyera*, Gols; *Muntanyes del Canigó* i *Sota de l'olm*, Morera; *Negra sombra*, Montes; *Nit de vetlla* (popular); *Barcarola*, Gols; *Scherzo*, Martini; *Crit de guerra* (estrena), Schumann; *Vida gitana*, Schumann; *Gallia* (orfeó i orquestra), Gounod.

ORFEÓ LLEIDATÀ LA VIOLETA. Mestre director : Francesc Besa. 8 d'octubre. — *Cant a la senyera*, Besa; *Muntanyes de Canigó*, Morera; *Quan mon marit de fora ve*, R. de Lassus; *L'Hereu Riera* (estrena), Morera; *Cançó del rossinyol* (estrena), V. Mateu; *Les Aranyes*, Lamote de Grignon; *La Mort de l'escolà* (estrena), Nicolau; *Cançó a la vinya* i *Sota de l'olm*, Morera; *Tu es Petrus*, Hamma; *Himne als infants* (estrena), A. Mateu; *Funeral*, Lamote de Grignon; *A la Verge del Remei*, Millet; *Xiquets de Valls*, Clavé; *A sol batent* (sardana), Morera.

ORFEÓ GRACIENC. — En la impossibilitat de parlar amb l'extensió deguda dels nombrosos actes celebrats aquests darrers temps, per la culta entitat que ens ocupa, volem citar,

en tot cas, les seves gestes principals. Recordarem, així mateix, algunes de les sessions efectuades en el seu estatge.

El dia 8 de juliol, el concertista de piano N'Ezequiel Martín donà, en l'estatge de l'*Orfeó Gracienc*, un interessant recital, executant obres de Mozart, Mendelssohn, Liszt, Chopin, Borodín, Noguera i Martí-Cristià, distingint-se força i essent molt aplaudit. La nota atraient del programa constituïen-la les melodies del citat concertista, interpretades per la sopràn de l'ORFEÓ CATALÀ, Na Pilar Roca. Foren els interpretadors d'aquesta sessió objecte de moltes felicitacions.

El dia 15, el notable *Orfeó Barcelonès* donà també un interessant concert. D'aquest orfeó, encara que poc nodrit d'elements, pot dir-se que canta sempre amb força cura. Cal, doncs, felicitar al seu mestre-director En Gibert i Camins. Ben efusivament foren aplaudits mestres i cantaires, essent obsequiats amb una formosa llaçada per a l'ensenyà de l'*Orfeó Barcelonès*.

El dia 5 d'agost, al matí, l'*Orfeó Gracienc* donà, en el *Teatre Circ del Bosc*, un concert a benefici dels pobres de la barriada amb motiu de la Festa Major que se celebra anualment el dia de la Mare de Déu. Hi assistí molt públic, responent, així, a la crida feta per l'*Orfeó* als bons sentiments dels graciencs. Resultà un bon concert per la seva finalitat i per l'execució del programa, ben combinat, per cert, amb cançons nostres i dels mestres estrangers.

Un altre acte, encara, celebrà l'*Orfeó Gracienc*, força important. Ens referim a la Festa de la Poesia i de la Música que han instituït per primera vegada, a la barriada de Gràcia, l'*Associació Catalanista* i l'*Orfeó Gracienc*. Estava fixada la seva celebració per al dia 15 d'agost, però els esdeveniments ocorreguts durant aquella setmana feren ajornar-la. S'efectuà, doncs, el dia 9 de setembre. L'èxit coronà els propòsits dels organitzadors. Començà dita festa amb un discurs molt notable del pulcre literat En Lluís Via.

Heu's aquí ara els noms dels autors guanyadors dels temes musicals: M. J. Muset i Ferrer, pvre., Sancho Marraco, Pérez Moya, Pujol Matheu, Plantada, Vidal i Roda, Mateu i Casademont. Constituïren el jurat musical, els mestres Lamote de Grignon i Cumellas-Ribó, junt amb el director de l'*Orfeó Gracienc*, En Joàn Balcells. — J. G.

ORFEÓ ESCOLA CHORAL MARTINENCA. — Aquesta valuosa entitat celebrà un concert dedicat als seus socis protectors, el dia 30 de setembre prop-passat, en l'espaiosa sala de l'*Ateneo Obrero Martinense*.

Fou una festa artística notable que mogué gran entusiasme en l'atapaït auditori que, embadalit, escoltava el següent variat i escollit programa:

El Cant de la Senyera, Millet; *Els Bailleis*, Martínez Imbert; *Brindis*, Mozart; *No perdem temps*, Noví; *El Pardal*, Pérez Moya; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *La Mort de l'escolà*, Nicolau; *Les Formiguetes*, Llongueras; *Els bons follets de la muntanya*, *La visita del doctor*, Dalcroze; *Els Cercolets* (popular); *Tribut a l'ensenyà*, Bosser; *Bressolejant*, Puig; *Chor*

de *filadores*, Wagner; *El goig del cassador*, Ashiltz; *Cançó de Nadal*, Pérez; *Salve*, Cumellas-Ribó; *Ocellada*, Jannequin; *Marxa nupcial (Lohengrin)* Wagner.

Aquestes composicions tingueren una interpretació ben seriosa, demostrant la massa choral una exemplar disciplina sots la batuta del jove mestre En Manuel Bosser. Les qualitats musicals d'aquest, son entusiasme per l'art, quedà demostrat en la seguretat i bon estil que féu gala el chor martinenc; essent de notar que una de les obres que surti més arrodonida d'ajust i d'afinació fou *La Mort de l'escolà*, una de les més delicades del repertori dels nostres orfeons.

Donava goig veure aquell públic compost tot d'obers, com obrers eren els cantaires, amb l'afició que escoltava i amb el daler que aplaudia. ¡Quina educació mes fina i noble pels obrers de les nostres fàbriques! Quan serà, que tots els nostres fabricants donaran ajuda material ben esplendorosa als nostres orfeons culturals? Ja n'hi ha alguns, pocs, que fan alguna cosa, però hauria d'ésser tot amo de fàbrica, i d'una manera ben esplèndida, que hauria de fomentar amb els seus cabals aquestes entitats que ara porten una vida raquítica per manca de mitjans i vivint solament de l'entusiasme d'uns quants *obers* rics de fe per l'art i per la patria.

La *Choral Martinenca* és una entitat que pot estar orgullosa dels seus avenços i de l'eficàcia que segurament tenen els seus cants entremig de la barriada-obrera de Sant Martí.

Les nostres felicitacions als braus cantaires, a sos professors i, sobretot, a l'intel·ligent director En Manuel Bosser. — Ll. M.

ORFEÓ SARRIANENC. — El diumenge, dia 14 del present octubre, l'*Orfeó Sarrianenc* donà en son estatge de l'*Institut de Sant Josep*, de Sarrià, son primer concert. Cantà les següents composicions, que foren sorollosament aplaudides: *Himne a l'Institut*, Obiols; *Sota de l'olm*, Morera; *El Pardal*, Pérez Moya; *Cançó de breçol* (holandesa), Writh; *El Dimoni escuat*, Cumellas-Ribó; *El Cant de la Senyera*, Millet; *Els Segadors*. Dirigeix aquesta novella entitat choral Mn. Angel Obiols, pvre., organista de l'església de Sant Vicens de Sarrià. Es donà gran relleu a la sessió inaugural de l'*Orfeó Sarrianenc*. El secretari Sr. Coll llegí, en efecte, un interessant treball, recordant les energies esmerçades a fi de poder crear, a Sarrià, quelcom de semblant a ço realitzat i arreu predicat pel mestre Lluís Millet. Parlà, després, el Sr. Panadès, president de l'*Orfeó*. Digué, també, belles coses a propòsit de la nova entitat choral i de son director. La festa, doncs, fou bella.

Saludem des de les nostres planes, ben coralment, a la novella societat, germana nostra.

L'ECO DE CATALUNYA. — Amb motiu del seu ingrés a l'estatge social del *Centre Popular Catalanista*, de Sant Andreu de Palomar, i en obsequi als senyors socis Protectors, aquest infadigable orfeó donà, la tarda del dia 23 de setembre, un escollit concert sota la direcció del seu mestre fundador, En Josep M. Comella.

Les composicions que foren cantades, amb molta justesa, per les tres seccions, són les següents: *L'Eco Sagrat*, Comella; *Els Xiquets de Valls*, Clavé; *La Primavera*, Serra; *Sant di-*

lluns, Otto; L'Orfanet, Civil; El Ratolí (estrena), Guiteras; Ave verum, Saint-Saëns; Sota de l'olm, Morera; Pel juny la falç al puny, Clavé; Jovenivola i Els Fadrins de Sant Boi, Millet; El Rossinyol (popular); La Balali, Millet; Primavera eterna, Morera; Els Bailets, Martínez-Imbert.
Acabà la festa amb *Els Segadors*.

CALDAS DE MONTBUY

Amb motiu de la Festa major, el nostre *Centre Democràtic Progressista* organitzà, per al dia 14 del present octubre, un important concert. Fou confiat a l'*Orfeó Granollerí* i a l'orquestra de Caldas, *La Caldense*. El programa, dirigit pel mestre Llobet, director de l'*Orfeó Granollerí*, fou com segueix:

I part : *El Cant de la Senyera*, Millet; *Pel maig que ve...*, Jannequin; *Oh! quin bon eco*, Lassus; *El Rossinyol*, Mendelssohn; *Sota de l'olm*, Morera; *Sant Josep i Sant Joan*, Pérez; *La Mort de l'escolà*, Nicolau; *La Cançó nostra*, Morera. II part : *Els Remers del Volga*, ***; *Serenata*, Otto; *Cançó de nois*, Grieg; *Les Flors de maig*, Clavé. III part : *La Patria nova*, Grieg; *Tannhauser* (marxa), Wagner.

L'èxit fou gros. — N. R.

MANRESA

FESTIVAL-CONCURS D'ORFEONS DEL BAGES

En Joàn Jorba i Rius (en nom de la Casa Jorba) fou l'iniciador del Festival-concurs que anem a ressenyar i que s'efectuà, a Manresa, el dia 2 del passat setembre. Dit senyor oferí, en nom de la Casa Jorba, un premi de mil pessetes i s'adreçà a l'*Orfeó Manresà* per a portar a cap l'excel·lent propòsit. L'esmentada entitat choral organitzà, en efecte, i amb fortuna plena, el formós festival.

Al cloure's, el dia 27 d'agost, el període d'inscripció, dels set orfeons o chors mixtes existents a la comarca del Bages, o al partit judicial de Manresa, en quedaren inscrits cinc, *La Unió, La Formiga, Armonia Navarclina, Orfeó Sallenti i Orfeó Surienc*; l'*Orfeó Monistrolenc* no pogué assistir al concurs perquè feia una llarga temporada que era absent el seu director, i l'*Orfeó Artesenc*, per trobar-se en ple període de reconstitució; també fou convidat al concurs un nou chor mixte en formació que hi ha a la vila de Cardona, a la qual, per ben justificats motius, hem de considerar com a propia d'aquest partit judicial. Dit orfeó, recentment creat, com queda dit, decidí no presentar-se encara.

El mestre Millet ens féu l'honor d'acceptar la presidència del Jurat, que el formaren els mestres Cumellas-Ribó, Josep Duràn i Joaquim Pecanins, director del nostre *Orfeó Manresà*. Fem constar que el dia 2 de setembre, diada en la qual se celebrà el concurs que ens ocupa, feia setze anys que vingué a Manresa el mestre Millet comanant el gloriós ORFEÓ CATALÀ.

Recordem que es tributà, aleshores, a la coratjosa entitat choral, una ben espontània, entusiasta i grandiosa rebuda.

El fet cabdal del festival que recordem, el constituï, sense cap dubte, el bell i vibrant discurs que ens dedicà el mestre Millet. Fou parlament de pare amorós endreçat a sos fills. Podem ja afirmar que cap dels orfeonistes que escoltaren la paraula del mestre oblidarà els seus ensenyaments. La Comissió organitzadora del Festival-concurs ha editat la formosa oració del mestre Lluís Millet i ha ofert exemplars als orfeonistes que prengueren part a dit concurs.

El resultat del concurs, un cop feta la prova i segons el veredict del Jurat, fou el següent Primer premi, *La Formiga* (dirigeix aquesta entitat choral En Florenci Vila); Segon premi, *Orfeó Surienc*, dirigit per En Domènec Quinqué; Tercer premi, *Orfeó Sallentí*, dirigit per Mn. Josep Potelles, pvre.; Accèssit primer, *La Unió*, dirigida per En Josep M.ª Serra i Sallent; i Accèssit segon, *Armonia Navarclina*, dirigida per En Valentí Bosch.

Recordar la gentilesa de la manifestació del matí, el vibrant festival de la tarda, a la plaça, i l'execució d'*El Cant de la Senyera* i *Els Segadors*, dirigits pel propi mestre Millet, i en la qual prengueren part tots els orfeons, inclús el *Manresà* (formant, doncs, un total de prop de cinc cents executants), són tot coses prou fàcils i agradoses. Ja és, però, més difícil de descriure-les.

Després del festival, l'Ajuntament obsequià al Jurat, Comissió organitzadora i directors i presidents dels orfeons amb un vi d'honor. Els mestres Millet i Cumellas visitaren, després, la Casa Jorba, i a la nit l'*Orfeó Manresà*. A prec de dits mestres, la nostra entitat choral cantà algunes cançons.

Desitgem de tot cor, moguts pel sant anhel que ens mena de germanor en bé de l'Art i de la Patria, que el Concurs que havem ressenyat esdevingui la primera fita de futures jornades altament gloriuses, i que la iniciativa i la generositat de la Casa Jorba serveixi de noble estimol pels que poden i deuen fer semblants coses. — J. C.

PALAMÓS

L'orfeó *Aucellada* organitzà, el 21 de setembre, un ben formós concert. El programa fou com segueix: *El Cant de la Senyera*, Millet, adoptat com a himne de l'Orfeó, en virtut de acord pres en la Festa de l'Homenatge; *El Rossinyol*, Mas i Serracant; *Muntanyes regalades*, Sancho Marraco; *El Pardal*, Morera; *Ocells del bosc*, Mendelssohn; *Marxa de la presentació*, *Salve d'amor* i *Cançó de l'estrella*, de Tannhäuser; *Duo d'amor*, *Pregaria* i *Marxa religiosa*, de Lohengrin; *aria de Kurwenal*, de Tristany i Isolda, Wagner; *Herodiade*, Massenet; *aria de Tosca*, i *aria d'Hebrea*. Es cantà, a més (com a himne empordanès), *L'Empordà*, de Morera, arranjat per a veus mixtes. Comptà l'entitat amb la cooperació valuosa de la Srta. Amèrica Polls i Boy; dels solistes de l'orfeó, Srtes. Antonia Maspera i Carme Casanovas, i Srs. Rafel Suñé, Josep

Pérez, Joàn Matamala i Francisco Copchs; i dels Srs. Eduard Castelló i Miquel Roger i Crosa. Dirigi el concert En Lluís Ferrer i En Josep Casanovas. — R.

TÀRREGA

El dia 9 de setembre fou solemniament beneïda la joliva senyera de l'*Orfeó Nova Tàrraga*. La festa que anem breument a ressenyar, resultà ben lluída i emocionant. Fem constar, abans que tot, que assistiren a la mateixa els mestres Millet i Pecanins, una nodrida representació de targarins residents a Barcelona i conegudes personalitats. Heu's aquí l'ordre de la festa. Començà en el temple. L'*Orfeó* cantà el *Gloria* de la missa gregoriana *Fons Bonitatis* i belles pàgines de Bach i de Palestrina. El Dr. Jordi Canadell glosà eloqüentment el bell sentit de l'acte que se celebrava. Qualificà els orfeonistes de germans d'apostolat i de sacerdoci. Amb la festa d'avui — digué, entre altres coses, endreçant-se als orfeonistes, — demostreu ésser homes de fe, perquè heveu volgut que el Cel, per mitjà de l'Església, posés la seva destra sobre la vostra ensenya guiadora; que sou homes de patria que estimeu el passat, com ho manifesten, en la vostra senyera, els escacs de l'escut d'Urgell que proclamen la vostra ascendència; que sou homes d'amor, perquè són amor les vostres canturies, i amb elles exalceu l'amor diví i l'humà tal com el sentiú a dintre el cor.

El Dr. Pere Vila, rector, beneí la senyera. El padrí ofrenà a la mateixa una artística llaçada en memoria de la cerimonia que se celebrava. L'*Orfeó* cantà després l'*Al·leluia* del formós oratori *El Messies*, d'Haendel.

I anem, ara, a ressenyar el concert que el nostre *Orfeó* celebrà en el *Patronat*. La sala aparegué curulla d'aficionats.

El públic saludà amb aplaudiments sorollosíssims *El Cant de la Senyera*, del mestre Millet.

Dit mestre dirigi el seu *Himne dels Orfeons de Catalunya*. Car ja és sabut que *El Cant de la Senyera*, de l'ORFEÓ CATALÀ, és esdevingut avui l'himne de tots els nostres orfeons, A l'aparèixer En Millet damunt de l'escenari, fou objecte d'una xardorosíssima ovació.

El concert anà desenrotllant-se ben feliçment. Oïrem el *Cant dels ocells*, d'En Millet, *Don Joàn i Don Ramón*, d'En Pedrell, la *Cançó de Nadal*, d'En Manén, corals de Bach, etcètera, etc.

Abans d'acabar la segona part del programa, el president de la *Germandat de la Mare de Déu de l'Alba*, de Barcelona, Sr. Bastús, oferí a l'*Orfeó Nova Tàrraga*, i en nom de la germandat susdita, una formosa llaçada. Parlà després, el Sr. Bonastre. Finalment, el director del nostre orfeó, el mestre Güell, llegí unes sentides quartilles.

Esclataren, ja no cal dir-ho, grans aplaudiments. Es sentiren, a més, visques a l'*Orfeó* i a Tàrraga. Es cantà, en fi, *L'Arbre sagrat*, dirigit pel mestre Pecanins. Inútil dir que la festa terminà, com era de desitjar, amb *Els Segadors*.

Fem constar, amb gust, que la festa fou bella i reconfortadora. Sentírem, de bell nou,

la joia que amb altres orfeons de la nostra terra compartirem, fa poc, a Barcelona, durant la gloriosa jornada de la Festa dels Orfeons. Fem constar, també, per a terminar, el goig amb què fou comentada, entre nosaltres, la visita dels mestres Lluís Millet i Joaquim Pecanins. Poc saben ells el bé que fan, en festes com la que hem ressenyat, amb la llur sola presència. — R. C.

.....

Bibliografia

ROGELIO VILLAR: *El sentimiento nacional en la Música Española*. — Artes Gráficas Mateu. — Madrid.

Ens és ben grat ocupar-nos de l'interessant estudi que el nostre excel·lent amic i confrare En Rogelio Villar acaba de dedicar a *El sentimiento nacional en la Música Española*. El mestre Villar, director de la *Revista Musical* de Madrid, és, com ja és sabut, a més d'un ben talentós compositor, un escriptor cultíssim.

Ço que fa, de primer enduvi, simpàtic l'interessant opuscle que amb tant plaer comentem, és, pel damunt de tot, la sinceritat amb què està escrit. En Villar *creu*, i defensa i explica, en efecte, el seu credo, sense cap reticència.

En Villar parla, per de prompte, en el seu estudi, del concepte que té format de l'art popular. I ofereix citacions ben abundoses. S'ocupa després del nostre sentiment nacional propiament dit i, apoiant-se en la nostra historia, diu coses evidentment justes. «La teoría del nacionalismo en la música podrá ser moderna como sistematización — escriu, per exemple, el mestre Villar —; pero es muy antigua en la práctica...» Certíssim. En Villar continúa parlant de la cançó popular, de les nostres cançons, dels nostres folk-loristes, etc., etc., i diu, de prompte, amb valentia: «El sentimiento nacional en la música española lo encontramos disperso en obras de determinados autores, pero realmente una escuela española de importancia por su calidad ideológica y elevación (quizá por no tener una técnica original en algún concepto y no haber dominado la general del arte), no existe como no sea en un período de formación. La escuela española es una realidad en el plano de la música ligera, popular, en el noble sentido de esta palabra.»

Diu, després, En Rogelio Villar, entre moltes coses interessants, lo següent: «Emplear el canto popular en su aspecto exterior de color o modalidad, ritmos o giros populares: boleros, jotas, alalás, o tal tema cogido del arroyo (el hábito no hace el monje), empleándole venga o no a cuento, si no se acierta con lo que constituye su cualidad intrínseca, su sentimiento, con lo que caracteriza su expresión, y esto es obra personal del artista de genio, cuya facultad creadora adivina inconscientemente esas cualidades características, no se realiza el milagro de hacer obra artística duradera (lo intuitivo es lo más verdadero, lo más espontáneo, aunque por sí solo no

constituya el arte), pues las escuelas nacionalistas, inspiradas directa y sistemáticamente en el canto popular, no representan en la historia del arte más que una fase, un aspecto, una orientación, si se quiere, de éste.» Afegeix : «... pues lo que nos interesa verdaderamente de la obra de arte es el sentimiento personal del autor, lo que pone suyo, no los sistemas modales ni armónicos, ni menos los temas populares que ya conocemos por habérselos oído al pueblo en sus fiestas o haberlos estudiado en las colecciones folk-lóricas.»

Toca aquí, En Villar, un punt delicadíssim de la música que ve dient-se'n *nacional*. Tot go que En Villar diu és cert. No es fa pas música *nacional*, en efecte, pel sol fet de servir-se de temes *nacionals*. Com models de nacionalisme ben entès, podem citar, entre nosaltres, els oferts (per no citar sinó els principals compositors), pels mestres Pedrell i Nicolau. Cal recordar, sinó, el delicat, original i ben *just* sentiment harmònic del primer (*just*, volem dir, en el sentit de ben subratllar i ben *maridar-se* amb les cançons que harmonitza), així com *La Celestina*, per exemple, i la bella *Glosa*. Cal evocar, del Mestre Nicolau, sos ben formosos i admirats *Poemes*. En Villar cita ja, és veritat, l'exemple del nostre amic En Felip Pedrell, però no recorda — i podria recordar-ho — lo fet (i tan ben fet!) per l'estimat autor d'*El Divendres Sant* i de *La Mort de l'escolà*. Ens atrevim a afirmar que entre els grans músics de la present hora, pocs han aconseguit realitzar, amb més fortuna que ell, el credo musical dels *nacionalistes*.

En Villar fa també una interessant digressió en la qual s'ocupa, amb enlairat criteri, de la música contemporània. En altres treballs ha ja dit, el mestre Villar, go que pensa de certs impressionismes o lleminadures sonores. Torna a parlar-ne amb més claredat que mai, i diu, novament, coses encertadíssimes. Volem citar-ne algunes.

«Haré notar, — diu, per exemple — que encuentro en las obras de los compositores europeos contemporáneos, de los llamados nuevos, una desproporción grandísima entre la escasa novedad de las ideas expresadas (advirtiéndome que ahora se llaman ideas a simples motivos o a breves diseños) y los procedimientos de expresión, agobiadores y torturantes...» Afegeix : «Esta manera que está pasando sin dejar apenas huella espiritual ninguna, termina como empezó el arte musical. Lo llamado nuevo (que para mí es la caricatura de lo moderno), por los medios que se emplean, no es en el fondo más que un primitivismo en sentido de tribu o un acumulamiento de los procedimientos más antagónicos, sin espíritu creador. Como en la Edad media, todo se reduce a un cañamazo polifónico bárbaro, que si entonces era diatónico, actualmente es armónico-cromático.» Diu també : «El impresionismo, que quiere ser estilización, expresión de sensaciones, no de ideas, es en el fondo la manifestación más rudimentaria del arte, particularmente en la música; pues a las imitaciones de fenómenos naturales (tempestad o viento); de gritos onomatopéyicos; de objetos físicos (chirridos); de cantos de animales, no los podemos considerar más que como fenómenos físicos de un arte en estado salvaje, sin ninguna relación con el arte musical, fruto de la inteligencia y de la sensibilidad humanas. Se pretende actualmente quintaesenciar el arte, hacerle más refinado y expresivo (arte de evocaciones), no consiguiendo otra cosa con los procedimientos que algunos utilizan, que infantilizarle y empuqueñecerle, haciendo caricaturas en vez de obras de arte.»

La crítica, o, millor dit, l'*embestida*, és justificada. Podria objectar-se, però, que passa, tal volta, en el món de l'art, el mateix que en tot ço de la Natura: que res, en definitiva, es perd de faiso absoluta. Ens explicarem: És tan odiosa, com ja és sabut, la obsessió i la pràctica sistemàtica del virtuosisme dels executants, com la obsessió i la pràctica no menys sistemàtica del virtuosisme dels compositors. Amb tot, és evident que de les recerques i de les troballes dels virtuoses neix l'avenç de la tècnica dels instrumentistes. Recordi's, sinó, el cas d'En Paganini (que citarem, fa ben poc temps, en un altra secció d'aquesta REVISTA), inspirador, com ja és sabut, de la tècnica del piano de Franz Liszt i de forces dels aspectes, per consegüent, de la tècnica del modern piano.

Quelcom d'anàleg es dirà un dia, probablement, sobre les troballes dels moderns harmonistes. Les obres verament febles de l'hora actual, tindran, evidentment, la vida curta. Flors d'un dia, d'un instant, quedaran prestament marcides. Però les troballes harmòniques, les noves impressions sonores, l'ambient creat pels recercadors de la nostra hora, no es perdrà pas...

Repetim, amb tot, que la crítica (o l'*embestida*) d'En Villar és ben justificada. En Villar afegeix ja, però, que, «Como tentativas individuales más o menos afortunadas, yo soy el primero en respetar y hasta en admirar los esfuerzos que hacen algunos artistas de hoy para enriquecer el arte musical con nuevos aspectos estéticos.»

Heu's aquí, en fi, com defensa En Villar el seu *nacionalisme*: «Yo he defendido el nacionalismo musical en sentido de ambiente — diu —; el estilo popular en las obras musicales; pero, entiéndase bien, en un sentido de creación melódica *espontánea y libre*, impregnando nuestras obras con elementos ideales del espíritu popular desarrollado en amplias formas sinfónicas; nada de rapsodias, potpurris ni inventarios sobre temas populares que se dan como originales.»

El treball d'En Villar està rublert, en veritat, d'observacions ben curioses. I tot hi és dit, ho repetirem, valentment, sincerament, traçudament. Cal, doncs, llegir-lo. — F. LL.

Noves

MÚSICA CATALANA A NOVA-YORK. — El distingit mestre En Kurt Schindler, director de la *Schola Cantorum* de Nova-York, sent el més viu interès per la nostra música. Sabem que es proposa fer cantar en un dels seus importants concerts de la present temporada (el pròxim gener, probablement), les següents composicions dels nostres mestres: *Don Joan i Don Ramón*, Felip Pedrell; *La Mort de l'escolà*, Nicolau; *Cant dels ocells*, Millet; *Cançó de Nadal*, Sancho Marraco; *Sota de l'olm*, Morera. Té, així mateix, la intenció de fer conèixer la *Càntiga maravillosos et piadosos*, d'Alfons el Savi (transcrita per En Francesc Pujol), que fou cantada en la conferència que sobre *El Cant popular religiós* donà el mestre Millet, com és sabut, en una de les sessions del III Congrés Nacional de Música Sagrada efectuat l'any 1912.

No dubtem pas que els nostres benvolguts llegidors s'enteraran amb gust de tan agradables noves.

ELS DARRERS CONCERTS DE NA LLUÏSA BOSCH I PAGÈS. — La nostra distingida col·laboradora, Na Lluïsa Bosch i Pagès, harpista de gran talent, ha pres part, aquests darrers temps, en forces concerts de beneficència. Heu's aquí ço que diuen els diaris de Suïssa, de la nostra ben talentosa compatriota:

«La Srta. Bosch i Pagès és una harpista ideal. El *Conservatori de Ginebra* pot sentir-se orgullós de posseir una professora d'una valor tan gran.» (*Le Courrier de Vevey.*)

«És inútil fer l'elogi de la Srta. Bosch i Pagès, la distingida harpista, de la qual és prou coneguda la seva tècnica impecable i la seva bell sonoritat. Obtingué un èxit merescut amb la *Dansa sagrada* de Debussy, acompanyada pel piano i per l'orgue. Aquesta artista és potser una de les úniques harpistes capaces de vèncer les terribles dificultats de l'obra susdita.» (*Le Courrier de Genève.*)

«La Srta. Bosch i Pagès és considerada, amb raó, com la més gran harpista solista que la Suïssa posseeix.

Fou un goig superior el sentir-li interpretar de faiso tan artística, una deliciosa *Melodia* de Tchaikowsky, una *Pastoral* de Bellota i dos soperbs *Preludis* sobre dues nades espanyoles, d'Albert Barbier, admirablement escrits. Aquesta música tan dolça, tan convincent, produí una ben fonda impressió. La jove i meravellosa artista sab comunicar al seu auditori, amb profunde sinceritat, la gran emoció sentida pels compositors.» (*Gazette de Lausanne.*)

Felicitem ben coralment a la nostra ben activa col·laboradora pels seus nous èxits, que sabem merescudissims.

NOVES PUBLICACIONS. — Havem rebut els primers números de la *Revista Musical Lleidatana*, *Butlletí de la Schola Cantorum*, de Lleida, i el primer número del *Butlletí mensual de l'Orfeó Gracienc*. Desitgem als estimats confreres una ben llarga vida.

CONCERTS DE N'ANDREUA FORNELLS. — La nostra gentil cantaire s'és fet sentir aquests darrers temps en alguns indrets de la nostra terra: a Sant Feliu de Guíxols, a Banyoles i a Blanes. Arreu ha escampat cançons nostres i *lieder* dels més grans mestres. Volem, doncs, fer constar l'acció interessantíssima portada a cap, entre nosaltres, per N'Andreua Fornells. Quants, escoltant-la, oïren, sens dubte, per primera vegada, la música (i fins els noms dels autors) de Schumann, Schubert, Wolf, etc., etc.! Cal, doncs, felicitar a la gentil cantaire per la seva acció meritíssima.

ASSOCIACIÓ GREGORIANISTA. CURS DE MELÒDICA PEL MESTRE J. BARBERÀ. — L'Associació Gregorianista, de Barcelona, anuncia un interessant curs de melòdica que serà explicat pel nostre estudiós amic i ben distingit col·laborador en J. Barberà. Les lliçons seran donades els dimars i divendres de cada setmana, de dotze a una del migdia, en l'*Acadèmia de la Joventut Catòlica* (Cucurulla, 2), a partir del dia 6 del pròxim novembre.

En J. Barberà parlarà: I. Del So. II. De l'Entitat melòdica. III. De la Tonalitat. IV. De la Modalitat. V. Del Ritme. VI. De la Mètrica. VII. De la Construcció melòdica.

Preu de la matrícula: 5 pessetes mensuals.

Augurem el més gran èxit al curs interessantíssim organitzat, com queda dit, per l'Associació Gregorianista.